

Izmed živine omenja Homer le konje; jezdili pa niso konj, ampak jih le rabili za vojaško uprego. Krmili so konje s pšenico, ječmenom in senom, ovsa stari Grki še niso poznali. Tudi osle nahajamo v Homerovih pesmah, katerih pa niso imeli veliko. Za uprego in tovore so rabili mule. Na vozu, v katerega so bile mule uprežene, se je peljala kraljeva hči Nausikaa do morja, kjer je za možitev prala z deklami oblačila in koltre.

Goveda so skoro celo leto se pasla na pašnikih; molzli so jih zjutraj in zvečer. Tudi sir so Grki uže znali delati. Tudi nekako surovo maslo jim je bilo znano. — Ovac in koz so Grki imeli veliko. Svinj so veliko redili. V goratih cvetic polnih krajih je tudi čebeloreja cvetela. Imeli so Grki tudi pisatelje, ki so v svojih spisih razkladali poljedelstvo.

Po vsem tem pogledjmo še, kako so Rimljani kmetovali. Zgodovina Rimljanov nam prav očitno kaže moč in veljavo kmetijstva. Rim, ki si je podjarmil skoro celi svet, je svojo moč posebno si pridobil s poljedelstvom v deželah, katerim so Rimljani gospodovali. Poljedelstvo je bil steber vseh italijških občin, in kako zelo so vedeli, da vse občinsko življenje sloni na poljedelstvu, kaže se v lepi navadi, da so Rimljani, predno so kako mesto zidali, z brazdo naznanili okrožje, v katerem so potem napravili mestu obzidje. V dobrem starem času je vsak Rimljan tudi najvišega stanu s posebnim veseljem obdeloval svoje posestvo. Pozneje pa je pojemalo to veselje do poljedelstva; plemenitazi so bivali na svojih vilah in so prepustili obdelovanje posestva oskrbnikom in hlapcem. S to nemarnostjo pa se je začel tudi propad Rimske države.

Da je vse premoženje Rimljanov obstajalo najbolj v poljedelstvu in živini, temu priča je to, da so Rimljani z besedo „pecunia“ zaznamovali denar, kajti v latinskem jeziku se živina imenuje „pecus“, in od tod imé denarja „pecunia“. Rimsko kmetovanje je segalo posebno na pridelovanje žita. Razen pšenice, ječmena in pire so pridelovali repo, sočivje, redkev, česenj in mak; živini so pokladali lupine, bob, grah in grašico. Setev so opravljali navadno le v jeseni in samo izjemno spomladi.

Poljski delavci so dobivali plačilo v pridelkih. Voditelj delavcev (pozneje samo sužnjih) je bil tako imenovani „vilicus“, to je, véliki hlapec, pod njim pa je stala „vilica“, to je, vélika dekla. Ker žita niso zadosti pridelali, so ga iz Sicilije dovaževali. S propadom kmetstva je propadalo tudi pridelovanje žita in lotili so se pridelovanja vina in olja. Pridelovanje vina so Rimljani uže davno poznali; mošt prodajati jim je bilo prepovedano, dokler niso duhovni praznika določili, ko so se smeli sodci odpreti. Oljko so dobili Rimljani po Grkih iz drugih krajev Italije. Poleg trte in oljke sadili so tudi figovo drevo in sadna drevesa. Senožeti so marljivo namakali.

Z živinorejo se niso kaj pečali, kajti Rimljan je živel večidel ob rastlinstvu in mesá niso vživali družega kakor svinjsko in ovčje. Krav za mleko so le malo imeli in govejo živino le za delo na polji. Z biki in kravami so polje orali; tovorili so s konjem in mulo; gnoj na polje so nosili osli, kateri so tudi mline gonili.

Pašnikov je bilo veliko, pa so bili lastnina državna. Pozneje so se pečali tudi s perutnino in razua gosí, katere so, kakor zgodovina pripoveduje, kapitól rešile, so imeli posebno pave in golobe.

Pisatelj kmetijskih člankov nam med Rimljani kaže zgodovina veliko; še dandanes sloví med njimi ime Kolumela.

To je kratek pa zanimiv pregled poljedelstva pri starodavnih narodih.

Gospodarske skušnje.

Kaj storiti z drevjem, ki ga je sneg poškodoval.

Sneg, ki ga je letos sem ter tje uže na debelo padlo, je, kakor nam gospodarji tožijo, poškodoval veliko drevja.

Kaj storiti, da se škoda kolikor mogoče zmanjša?

1. Na drevesih, na katerih so večje ali manjše veje popolnoma odtrgane, se morajo rane s kakim ostrim orodjem dobro ogladiti in s smolo ali z drevesnim voskom tako dobro zamazati, da zrak ne more do rane, in potem še dobro ovezati. Take veje pa, katere so sicer od debla odtrgane, vendar se še veliki del vejin okrog debla drži, se morajo prav varčno spet k deblu tako privezati, kakor so bile prej, in rana se mora tako obvezati, kakor pri vcepljenji.

2. Ona drevesa pa, na katerih je več vejic samo poškodovanih in ne od debla odtrganih, se morajo lepo obrezati, kakor se to večkrat zgodi, kedar hočemo kako drevo omladiti.

3. Če se to prav dobro napravi, kar smo zdaj omenili, in če se ravno mnogo vejic in celó vrh odreže, se vendar še mnogokrat zgodi, če je namreč deblo nepoškodovano, da drevo spet lepo krono in lep vrh dobi in kasneje gospodarju mnogo koristi.

4. Dobro je znano, da so celó velika drevesa, katera so s korenino izdrta bila, ali celó do zemlje pripognjena, prav lepo rastla in rodila, če so se spet prav varčno vzdignila in dobro uravnala; in zatoraj tudi priporočamo, naj naši gospodarji tudi to prej skusijo, ko bodo drevesa celó za drva posekali. Ker se vendar izkoreninjena drevesa v zmrznjeni zemlji ne morejo lahko okopati, naj se s tem delom počaka do tedaj, kedar bo zemlja spet otajana in do tistega časa naj se korenje dobro pokrije s prstjo in slamo, da ne pozebe in se ne posuši.

Kako gospod T. Hitz piše o Bohinjski in Tolminski živinoreji.

Bohinjska živina je navadno rujavordeča. Telesa je jako lepega ter se odlikuje posebno po svojih drobnih kostéh. Mleka daje v primeri z velikostjo telesa prav veliko. Živa teža Bohinjske krave ne presega 4 do 5 centov, in vendar se od take majhne kravice sme na leto računati 1200 do 1500 litrov mleka. Meni se zdi to pri tako majhni živini, katera se tako silno slabo krmi, prav veliko. Da bi boljše klaje imela, bi se mlečnost gotovo še zdatno pomnožila. Sicer se izvorni Bohinjski rod ne nahaja več popolnoma čist, ne v Bohinji, še manj pa po Tominskem. V zadnjih desetletjih se je križem plemenil z Belanskim (Koroškim) rodom. Lepe telesne lastnosti Belanskega rodú, večja teža života in obilniša mlečnost so dale povod, da se s podporo, katero daje kmetijsko ministerstvo, nakupujejo Belanski biki za zboljšanje Bohinjske in Tominske govedoreje.

To križem plemenjenje, to je mešanje domače krvi z Belansko, mora se imenovati prav umno in primerno, kakor dosedanji vspehi dokazujejo. Po takem križem plemenjenji postala je živina večja, bolj mlečna, posebno kjer se bolje krmi, kakor na pr. v onih vaséh, kjer se je skupno sirarstvo vpeljalo. Radostno sem se mogel prepričati, da ondi, kjer so se ustanovile zadruga, to je, skupne sirarije, gospodarji posebno pazijo na Belansko kri, ker so se živinorejci prepričali, da od take živine dobivajo veliko več mleka, potem pa tudi, da ima taka večja živina lepša in večja teleta ter sama uže po sebi dobi večjo veljavo na trgu.